

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO. 11 (3467) ●

● ЧАЦВЕР, 31 САКАВІКА, 2016

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Роднае слова жыве ў Астане
У Цэнтры мовы і культуры “Беларусь”, які дзейнічае ў Еўразійскім нацыянальным універсітэце, гаварылі пра жыццё і культуру беларусаў у Казахстане **Стар. 2**

Хлеб ды соль на вышываным ручніку
Стар. 3

Лялькі з усяго свету
Выстава “Жанчыны свету ў нацыянальным адзенні” прайшла ў Беларускам дзяржуніверсітэце **Стар. 4**

ЛІНІЯ ЖЫЦЦЯ

З вясной прыходзіць абнаўленне

Суполка беларусаў у Тальяці актыўна папаўняецца за лік юных талентаў

Чытачы “Голасу Радзімы” добра ведаюць, што пры беларускай суполцы ў Тальяці развіваюцца гурты “Купалінка” і “Зорачкі”. І спецыфіка нашай працы такая, што многія нашы праекты якраз з імі і звязаны. Таму і ўвага да гуртоў — пастаянная. А 5 сакавіка ў малой зале Палаца культуры мастацтва і творчасці гарадской акругі Тальяці прайшоў справядачны канцэрт моладзевага складу ансамбля беларускай песні “Купалінка”, а таксама дзіцячага ансамбля “Зорачкі”. Канцэрт называўся “Песні для матулі”. Для маладых удзельнікаў ансамбляў гэта было дэбютнае выступленне на сцэне Палаца культуры. Але ж мы справіліся цудоўна! Святочны канцэрт прайшоў на адным дыханні, весела і дынамічна.

Анастасія Крыніцкая

Чаму, аднак, пайшла ў нас “перабудова”? Пасля шматлікіх паездак, выступленняў па гарадах Расіі, Беларусі, пасля ўдзелаў у міжнародных фестывалях я выразна зразумела: каб далей ансамблі развіваліся — трэба кардынальна ўсё мяняць... Як вядома, год таму “Купалінка” адзначала 10-годдзе. Тады ж як заснавальніца і мастацкі кіраўнік гурта прыняла рашэнне: курс трымаем на амаладжэнне, у складзе ансамбля абавязкова павінна быць і моладзь. Каб і галасы маладыя, і вочы гарэлі, і лёгкасць у сцэнічных рухах была... Ну і галоўнае:

каб было ў артыстаў жаданне ўвесь час развівацца, нешта шукаць, спяваць новыя песні.

Творчая “база” для абнаўлення была: са складу “Зорачак” у “Купалінку” перайшлі пасталелыя спявачкі. А восенню 2015-га са школ горада ў гурт прыйшлі старшакласніцы. Нямала працавалі, каб атрымаўся дружны калектыў. Былі заняткі па сцэнічнай мове, вучыліся правільна вымаўляць беларускія словы, чыталі тэксты,

На Масленіцы ў Тальяці гучалі беларускія песні

Людміла Дзёміна з артыстамі гуртоў “Купалінка” і “Зорачкі”

прывыкалі нават думаць па-беларуску. Карацей, пачыналі з мовы, з моўнай культуры — і гэта стала асноваю для поспехаў. Цяпер сярод удзельнікаў гурта ярка вылучаюцца новыя салісткі: Волга Мачалава, Анастасія Крыніцкая, Валерыя Танкова ды Вераніка Нікуліна. Апошняя, дарэчы, у ансамблі ўжо 6 гадоў. За паўгода дзяўчаты развучылі 14 новых беларускіх песень! Мы вучым яшчэ і беларускія вершы: бо выканаўца ж павінен разумець і адчуваць тое, пра што спявае.

Тым часам і ў ансамблі “Зорачкі” падростаюць таленты, якія заяўляюць пра сябе. Гэта Марыя Шылкіна, Валерыя Пыціна, дзве Анечкі: Іванцова і Анціпава. Пастаянныя рэпетыцыі даюць плён. У канцэртнай праграме “Песні для матулі” выкарысталі новыя напрацоўкі. Асабліва глядачам спадабаліся песні “Ваня-Ванюша”, “Калода”, “Крапіва-лебядка”, “Балалаечка”, “Сцежачка”, “Зорка”, “Вяснушкі”, “Бацькаўшчына любая мая”. А фінальная песня “Беларусь мая”

прагучала так прыгожа і ўзнёсла, што ўся зала вітала артыстаў стоячы! Былі і першыя кветкі стрыечным сёстрам Марыі Шылкінай ды Валерыі Пыцінай. Бачылі б вы іх шчаслівыя вочы! А розгалас пасля канцэрта “Песні для матулі” па горадзе пайшоў вялікі, бо мясцовае тэлебачанне дні чатыры, прычым тройчы на дзень, сюжэты з канцэрта паказвала.

У творчых калектываў суполкі “Нёман” цяпер вялікія планы, нацэлены мы на шматлікія канцэртныя праграмы. Пакуль зрабілі першыя крокі. Дарэчы, правялі святочную праграму да Дня абаронцаў Айчыны ў 91-й школе: гэта для некаторых нашых артыстаў быў першы канцэрт на сцэне перад глядачамі. Яшчэ мы хараша святкавалі Масленіцу — спявалі на свежым паветры. Старанна рыхтуем адсвяткаваць 20-годдзе Саюзнай дзяржавы Беларусі ды Расіі: выступленні запланаваныя на 3 красавіка.

Людміла Дзёміна, кіраўніца суполкі “Нёман”

ВЕСТКІ

Сябруючы — багацеем

Культурныя акцыі да Дня адзінства брацкіх народаў рыхтуюць і расіяне ў Беларусі, і беларусы ў Расіі

На сцэне Палаца культуры Трактарнага завода ў Мінску да Дня адзінства народаў Беларусі ды Расіі пройдзе канцэрт з удзелам прафесійных і самадзейных калектываў з абедвух краін, там жа ў хуткім часе запланаваны VI Міжнародны фестываль казачкай песні “Гайда”. А ў Доме Масквы 8 красавіка будзе адкрыццё выставы і творчы вечар ураджэнца Дагестана Хізы Асадулаева: скульптара, кампазітара, паэта, перакладчыка. У Гродне, у клубе славянскіх адзінаборстваў, на міжнародных турніры чакаюць спартсменаў з Беларусі, Расіі, Украіны. А сябры з Міжнароднага грамадскага аб’яднання чувашоў “Атал” рыхтуюцца да паездкі ў Чабаксары, на Усерасійскі фестываль нацыянальнай творчасці “Родники России” ды Міжнародны эканамічны форум.

Пра тое гаварылі ў Мінску на прэс-канферэнцыі “Роля грамадскіх аб’яднанняў у развіцці беларуска-расійскага супрацоўніцтва”. В. а. ды-рэктара РЦНК Валянціна Грышкевіч паведаміла: і нашы супляменнікі ў Расіі рыхтуюць канцэрты, імпрэзы, сустрэчы. Пра тое пішуць у цэнтр беларусы Тальяці, Самары, Валгаграда, Іркуцка, Цюмені... А ў Маскве пройдзе вялікі канцэрт “Музыка ва ўсе часы” ў Цэнтральным акадэмічным тэатры Расійскай арміі.

Па словах старшыні Міжнароднага аб’яднання дагестанцаў “Горо” Хізы Асадулаева, сакрэт дружбы і адзінства нашых народаў — ва ўзаемапрапаніненні культур, дапаўненні адна адной. Спадар Хізы адзначыў: даўно жыве ў Беларусі, а яго не перастаюць здзіўляць памяркоўнасць і гасціннасць беларусаў, іх настойлівасць у дасягненні мэты, працаздольнасць. “Натхняюць і акрыляюць прыгажосць палёў, дагледжанасць вялікіх і малых гарадоў, — кажаў Асадулаев. — І гэта тое, што варта пераймання”.

СТАН ДУШЫ

Адляталі — каб вярнуцца!

Іна Ганчаровіч

У вясновую пару, калі з выраю вяртаюцца птушкі, самы час усім падумаць: дзе чый родны кут, родны бераг

Калі вы ў апошні раз назіралі вяртанне птушак з выраю? У кожнага ж свае клопаты, часцей глядзім у зямлю, чым у неба... А між тым 1 красавіка — Міжнародны дзень птушак. І я ведаю чалавека, які штогод назірае чароўны рытуал вяртання. Гэта фатограф

камбіната бытавога абслугоўвання з Шаркаўшчыны Валеры Кавалёнак. Дарэчы, як думаеце: што ў яго агульнага з прынцам Чарльзам і мільярдэрам Білам Гейтсам? Усе трое займаюцца бёрдынгам (ад англійскага bird — птушка): назіраннямі за птушкамі. Ёсць ім назвы і “бэдуотчар” (bird — птушка і watcher — назіральнік), і птушкагляд.

Бёрдынг — гэта займальнае, эстэтычнае хобі, якое невядома калі з’явілася. Між тым і Мікалай Крыштаф Радзівіл (Сіротка) праяўляў цікавасць

да птушак пад час паломніцтва да Гроба Гасподняга ў Ерусалім (1582—1584). Сведчанні ёсць у яго кнізе пра вандроўку, якая выйшла ў свет на лаціне ў 1601-м у нямецкім Брунсбэргу. На пачатку 1990-х пераклад з аднаго з польскіх выданняў на беларускую мову зрабіў Сяргей Шупа. Тэкст ёсць на сайце www.starbel.narod.ru. То можа Мікалай Крыштаф Радзівіл (Сіротка) і ёсць “першы беларускі бэдуотчар”? Англічане выводзяць “карані” бёрдынг з цэнтра Туманнага Альбіёна, з графства Нор-

У святочным убранні вярнуліся з далёкага выраю шпакі

фалк. У тым мястэчку з 30-х гадоў XIX стагоддзя мясцовыя дваране ладзілі экскурсіі на прыроду, каб назіраць за птушкамі. Амерыканцы ж лічаць: бёр-

дынг пачынаў адзін інспектар школ з горада Ойл-Сіці, які ладзіў арніталагічныя экскурсіі на прыроду і для школьнікаў, і для іх бацькоў. → **Стар. 4**

СЯБРЫ БЕЛАРУСІ

Хлеб ды соль на вышываным ручніку

У Днепрапятроўскім ДOME мастацтваў стартваў вялікі праект “Масты дружбы”, скіраваны на ўмацаванне ўкраінска-беларускага сяброўства

Стасункі добрасуседства, нават братэрства здаўна звязваюць народы Украіны і Беларусі. А вядомы ўкраінскі паэт Уладзімір Сасюра нават назваў Беларусь “сінявокай сястрой Украіны”. У плыні сяброўства і новы мастацкі праект. Асноваю, каб распачаць яго, сталі выставы: карцін Міхайлы Кубліка “Гістарычныя і сакральныя мясціны Беларусі ды Украіны” і выстава ўкраінскай вышыванай майстрыхі Святланы Макаранкі. “Мы задумалі праект, каб мастакі розных краін маглі абменьвацца думкамі, надзеямі, планами, дзятліца плёнам сваёй працы, — гаварыла на прэзентацыі выстаў дырэктар Днепрапятроўскага гарадскога Дома мастацтваў Валянціна Слабада. — Бо мастакі, як вядома, гэта прадстаўнікі народнай дыпламатыі. Большасць мастацкіх жанраў не мае патрэбы ў перакладзе: людзі розных нацыянальнасцяў адчуваюць душу і сэрца мастака. На гэты раз у цэнтры ўвагі праекта апынуліся Украіна і Беларусь — дзве брація краіны”.

Мастакі Прыдняпроўя, змясцовай суполкі “Мастацкі квартал”, ужо чацвёрты год дапамагаюць развіццю міжнародных культурных сувязяў. Аднак у горадзе пакуль мала ведаюць пра ўклад Беларусі ў развіццё мастацтва Украіны, і праект “Масты дружбы” — гэта спроба вывучаць, развіваць, узбагачаць агульную духоўную спадчыну, традыцыі братніх народаў. Да праекта падключылася і суполка “Беларусы Прыдняпроўя”, ёй кіруе Валеры Каралёў. Арганізатары — за тое, каб мастакі Украіны ды Беларусі ездзілі ў госці адзін да аднаго, абменьваліся выставамі. Дарэчы, пасланцы Днепрапятроўшчыны пабывалі ўжо на “Славянскім базары ў Віцебску”, у Белавежскай пушчы, на фестывалі “Дняпроўскія галасы ў Дуброўне” на Віцебшчыне. А ў цэнтры Мінска ёсць мемарыял “Востраў слёз”, да стварэння якога мае дачыненне і днепрапятроўскі скульптар Юры Паўлаў.

На вернісажы начальнік Днепрапятроўскага гарадскога ўпраўлення культуры і мастацтваў Яўген Харашылаў нагадаў: Дом мастацтваў становіцца значным цэнтрам

М. Кублік. Мінск зімою. Чырвоны касцёл. 2014

культурнага жыцця горада. Ён выказаў надзею, што “моцная дыяспара беларусаў Прыдняпроўя зробіць усё, каб “Мост дружбы” ўсталяваўся, стаяў надзейна, меў двухбаковы рух”. А гарадскія ўлады маюць намер заахвочваць культурны абмен паміж двума брацімі народамі: мастакамі, дзяткамі культуры, майстрамі народнага мастацтва. “З беларускім народам нам няма чаго дзятліць, няма пра што спрачацца. У нас агульныя карані, традыцыі гасціннасці, ветлівасці, ёсць і ўзаемнае імкненне да супрацы”, — адзначыў Яўген Харашылаў.

Цікава раскажваў пра гісторыю з’яўлення беларусаў у цэнтры Украіны, на днепрапятроўскай зямлі, пра іх уклад у развіццё рэгіёну старшыня суполкі “Беларусы Прыдняпроўя” Валеры Каралёў. Яшчэ 220 гадоў таму па загадзе расійскай імператрыцы Кацярыны II больш за 1200 беларускіх ткачоў з Дуброўна (цяпер Віцебская вобласць) былі накіраваныя ў Екацярынаслаў (цяпер Днепрапятроўск), дзе адкрывалася суконная мануфактура. Так што прамысловасць горада распачыналі беларусы. Можна, і мемарыяльны знак пра тое зрабіць на будынак сучаснага хлебакамбіната, ля вакзала: якраз там была суконная фабрыка. Нашы супляменнікі нямала папрацавалі на карысць рэгіёна і пазней. У прыватнасці, інжынеры, прафесары, дактары навук, высокакваліфікаваныя рабочыя працавалі ды працуюць з ракетнай тэхнікай. Вядучы днепрапятроўскі афальмолаг прафесар Васіль Саковіч — родам з Беларусі. Антаніна Гаркуша (у дзявоцтве Гіль, родам з вёскі Валокі Карэліцкага раёна) была вядучай салісткай Днепрапятроўскай оперы, цяпер выкладае ў Днепрапятроўскай кансерваторыі.

У свой час днепрапятроўскі мастак Міхайла Кублік пабываў у Беларусі, на карцінах адлюстраваў яе прыгожыя мясціны: Гродна і Мінск, Мірскі замак і Пінск, Белавежская пушча... Выставу тых палотнаў у ДOME мастацтваў ініцыявалі “Беларусы Прыдняпроўя”. Плануецца паказаць яе і ў Мінску, а беларускіх мастакоў з іх твораў запрасяць у Днепрапятроўск. Украінска-беларускія творчыя сувязі, па словах Валеры Каралёва, варта пашырыць, умацняць, развіваць. Ён зачытаў прывітанне на беларускай мове, якое накіраваў удзельнікам урачыстасці Пасол Беларусі ва Украіне Валянцін Вялічка з нагоды выставы Міхайлы Кубліка.

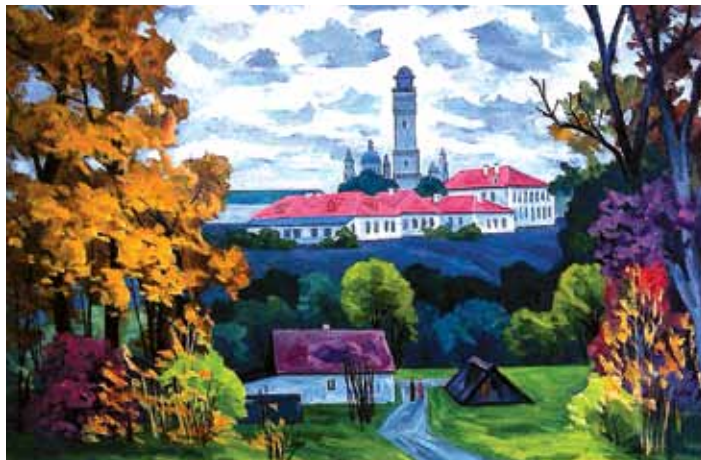
Культуры ўкраінцаў і беларусаў вельмі блізкія, шмат агульнага ў нашым фальклору. Вось на сцэне гурт “Здравушка” з беларускага сяла Сурска-Літоўскае, што пад Днепрапятроўскам. Ужо 220 гадоў жывуць там беларусы, зберагаюць узоры свайго фальклору. “Хлеб ды соль, вышыты абрус...” — з гэтай песняй прыйшлі на свята самадзейныя артысты. Былы сельскі галава Сурска-Літоўскага Вольга Цярэнцьева ўручыла гаспадарам свята ад Беларусі хлеб-соль на вышываным ручніку. Яна душэўна распавяла пра паездку гурта ў 2012 годзе на песенны фэст у Дуброўна, на гістарычную радзіму артыстаў. А цяперашні сельскі галава Рыгор Андрэеў падзякаваў за само запрашэнне: паўдзельнічаць у праекце “Масты дружбы”. Ён запрасяе Міхайлу Кубліка паказаць сваю выставу і ў Сурска-Літоўскім, у музеі знакамітага земляка-

Сярод удзельнікаў імпрэзы ў Днепрапятроўску было шмат сяброў Беларусі

Мастак Міхайла Кублік

М. Кублік. Асенні дзень. Гродна. 2013

мастака Фёдара Рашэтнікава. Цёплым словам сельскі галава згадаў 80-гадовую спявачку Сафію Савітчанку: яна ведае шмат старадаўніх беларускіх песень, “па стане здароўя не змагла прыехаць на свята, але ўсёй душой з намі”. Спявачцы перададзены сертыфікат аб тым, што яе імя занесена ў Банк дадзеных носьбітаў фальклору Днепрапятроўскай вобласці.

Краязнаўца Аляксандр Салавей, аўтар кнігі пра гісторыю сяла Сурска-Літоўскае ды яго жыхароў, падзякаваў арганізатарам праекта “Масты дружбы” за выдатную ідэю, пажадаў плёну яго ўдзельнікам. Сярод гасцей свята быў і заслужаны мастак Украіны Юры Паўлавіч Паўлаў. У 1989-м ён адкрыў помнік афганцам у Днепрапятроўску. І тады ж госці з Беларусі, што былі на свядзе, запрасілі яго прыняць удзел у конкурсе на помнік воінам-інтэрнацыяналістам у Мінску. Так і пачалася “беларуская гісторыя” Юрыя Паўлава, пра што падрабязна распавяла

М. Кублік. Беларусь. Азімыя ўзышлі. 2012

яго жонка. У 1996-м помнік работы днепрапятроўца адкрылі ў гістарычнай частцы Мінска: на Востраве слёз. Потым былі заказы і з іншых гарадоў Беларусі, і Юры Паўлаў на многія з іх адгукнуўся.

Днепрапятроўскі паэт Сяргей Асначоў распавёў пра свае пераклады беларускіх паэтаў. У свой час Сяргей Раманавіч узначальваў абласную пісьменніцкую арганізацыю, выступіў з ідэяй кнігі “Чалом табе, Славуцічу!” на беларускай, украінскай і рускай

зноў быў у Беларусі мінулым летам два тыдні: наведаў Мінск, Полацк ды іншыя гарады. Яго карціны ў жанры архітэктурнага пейзажу дэманстраваліся ў днепрапятроўскім ДOME мастацтваў. Мастак распавёў пра вёсачку ў Белавежскай пушчы, дзе ўсё пабудавана з дрэва. Яна такая маляўнічая-размаляваная, што мастак хоча паехаць туды і зімой: каб убачыць каляровыя хаты на белым пухнатым снезе. Цішыня і спакой беларускіх вёсак і гарадоў натхняюць майстра на новыя творы.

Выкладчыца Днепрапятроўскай кансерваторыі Антаніна Гаркуша з Гродзеншчыны родам, закончыла Адэскую кансерваторыю. Цяпер яна — актывістка таварыства “Беларусы Прыдняпроўя”. Працуе ў сферы культуры разам з мужам, іх шляхамі пайшлі і сыны-музыканты. Адзін з іх запрошаны працаваць у Мінск. Штогод бывае на роднай зямлі і сама Антаніна Сцяпаняўна: “Чэрпаю там натхненне для працы са сваімі студэнтамі ды ўсюды ў Беларусі гавару на роднай мове. Ганаруся тым, што я беларуска, і тым, што жыву ва Украіне, якая стала маёй другою радзімай”. Антаніна Сцяпаняўна падзякавала мастакам Юрыю Паўлаву і Міхайлу Кубліку за адладжанне творчых сувязяў паміж Украінай і Беларуссю. Апошняму падзякавала і за тое, што адлюстравала на палотнах і краявіды яе роднай Гродзеншчыны: “Для мяне гэта вялікая радаць. Сапраўды, беларусы добрыя, прыемныя людзі, і хочацца, каб украінцы і беларусы як славяне заўсёды былі разам”. Антаніна Гаркуша прачытала знакамітую байку Кандрата Крапівы: “Ехаў Дзедка на кірмаш...” Упрыгожылі вечар і беларускія песні ў выкананні выхаванкі Антаніны Гаркушы, студэнткі Днепрапятроўскай кансерваторыі Вольгі Сіняковай (канцэртмайстар Ларыса Грабка) — яна спявала народную песню “Качілася чорна галка” ды “Расцітай, Беларусі!” Юрыя Семянякі.

Мікола Чабан, г. Днепрапятроўск, Украіна

Мастак Міхайла Кублік

